

Τον εκτιμώ, σέβομαι την πορεία του, αναγνωρίζω ότι το παρελθόν του είναι εξαιρετικά δεσμευτικό για τις απόψεις του αλλά μερικές φορές η ακαμψία του, σε κάνει να στερεύεις από λογικά επιχειρήματα.

Ο λόγος για φίλο, στον οποίο απηύθυνα τηλεφωνικά το ερώτημα: «διάβασες της Παππά;». Η ερώτηση ήταν επίτηδες «κακοποιημένη» (χωρίς τίτλο βιβλίου κλπ.) καθότι ο φίλος

εργάζεται σε βιβλιοπωλείο, από αυτόν προμηθεύομαι βιβλία, ως εκ τούτου η συνεννόηση γίνεται κωδικοποιημένα.

«Καμιά πενηνταριά σελίδες» αποκρίθηκε.

«Λοιπόν;» επιμένω

«Ε, τίποτα ιδιαίτερο. Κουτσομπολιά»

Εμείνα εμβρόντητος. Επιχείρησα μάλιστα δεύτερη προσέγγιση εκ του σύνεγγυς πια, εκείνος όμως παρέμεινε ακλόνητα στη θέση του και όταν η συζήτηση άρχισε να αποκτά αναφορές στα γεγονότα και θεωρητικές επεκτάσεις, χάθηκε ...

Τελικά, στο Δεκέμβρη, στη Βάρκιζα, στον Εμφύλιο, ακόμα και στα «Μεταπριλιανά» δεν επικράτησαν οι εθνικές δυνάμεις. Ήταν το Κ.Κ.Ε. που ηττήθηκε, συμπαρασύροντας μαζί του όλες τις αριστερές δυνάμεις. Αιτία η πολιτική αδυναμία διαχείρισης ενός αφάνταστα μαζικού και αυθόρμητου λαϊκού υλικού.

Ακόμα και στις μέρες μας η αδυναμία του να κοιτάξει στο παρελθόν το χαρακτηρίζει, καθώς τα πυρά που δέχεται δεν είναι φτηνή προπαγάνδα της αντίπαλης «κυρίαρχης τάξης» αλλά ανθρώπων που πρόσφεραν κάτι παραπάνω από τη ζωή τους. Το βίο τους. Βέβαια και αυτοί ενίοτε χαρακτηρίστηκαν ως «Πράχτορες», «Χαφιέδες», «Αντεπαναστάτες», «Οπορτουνιστές» κ.ά.

Με πρωτοπόρο, από τα μέσα της δεκαετίας του '80, το Χρόνη Μίσσιο, που σπάει την εσωστρέφεια και επιχειρεί με τόλμη τη βαθιά τομή δίνοντας αφ' ενός σε ένα ευρύτερο αλλά και νεότερο κοινό, το μέτρο των θυσιών των αριστερών και αφετέρου το μάταιο της προσπάθειας κυρίως λόγω της εξουσίας του κόμματος, μια σειρά από παρόμοιες καταγραφές ακολουθούν. Ανάμεσα σε άλλες, και εκείνη από την Ηρώ Χατζή, και πρόσφατα η Έλλη Παππά καταθέτει (από τον τάφο πια) τη δική της οδύνη, τη δική της πορεία και φέρνει κάθε υγιή και σκεπτόμενο άνθρωπο στα αυτά συμπεράσματα.

Μιλάει με το ίδιο θάρρος, με παρρησία, αλλά πάνω απ' όλα με αξιοπρέπεια. Η διαφορά ανάμεσα στις υπόλοιπες καταγραφές, με αυτές που προαναφέρθηκαν συνίσταται στο συνδυασμό κατάθεσης εμπειριών, έντονης, ουσιαστικής, ειλικρινούς, ανιδιοτελούς κριτικής, αφού έχουν παρέλθει δεκαετίες, και έξοδο από το καθιερωμένο ξύλινο και προβλεπόμενο σε ένα μεγάλο βαθμό πολιτικό λόγο.

Έτσι λοιπόν η Έλλη, που χαιρέτησε τα εγκόσμια τον προηγούμενο Οκτώβριο, πλήρης ημερών και εμπειριών στα 89 της, γράφει για όλες τις παιδικές ασθένειες που χτύπησαν το κίνημα, ή μάλλον την ηγεσία του Κ.Κ.Ε. Για την νομενκλατούρα που διαμορφώθηκε άμεσα μετά την απελευθέρωση, με τα αυτοκίνητα και τους σωφέρ των υψηλόβαθμων, γράφει για

το σκοτεινό θηρίο της απομόνωσης, για τους συντρόφους με θέσεις και απαιτήσεις από τη βάση που έσπασαν με την πρώτη σφαλιάρα της ανάκρισης, για τα απάνθρωπα μαρτύρια, για το αίσθημα της εγκατάλειψης, για την οργή της προδοσίας, για τις αφάνταστες δοκιμασίες γνωστών και άγνωστων στελεχών απέναντι στη θεότητα του κόμματος και της ηγεσίας του.

Η Έλλη Παππά, ήταν μια θανατοποινίτισσα που έζησε από τύχη. Την κράτησε στη ζωή ο έρωτας, το παιδί που είχε στα σπλάχνα της και η επιθυμία του αληθινού συντρόφου της. *«Να ζήσεις για το παιδί, για την εκδίκηση»* της μίλησε στο στερνό αντίο από τον "Ιούδα", το παραθυράκι της πόρτας, μέσα στο σκοτάδι, τις πρώτες ώρες της προτελευταίας μέρας του Μάρτη του '52, στο κελί της στις φυλακές της Καλλιθέας. Εκείνος λίγες ώρες αργότερα τουφεκιζόταν.

Εκείνη έζησε άλλα 57 χρόνια. Σχεδόν 20 από αυτά στις φυλακές. Έζησε για το παιδί, αλλά ήταν πολύ αξιοπρεπής ώστε να ζήσει για την εκδίκηση. Αφήνει εκείνο το κομμάτι της ζωής της, να τρέξει στις σελίδες του βιβλίου, με μια ζωντανή, ανθρώπινη ματιά.

Έγραψε για τον αβάσταχτο πόνο που αναγκάστηκε να υπομένει και πάνω απ' όλα έγραψε για τη ρήση του συντρόφου της, του πατέρα του παιδιού της:

«και να σκεφτείς ότι θα πεθάνουμε για ένα λάθος». Ένα λάθος που δεν ήταν δικό τους.

Ε λοιπόν, Όχι, δεν είναι κουτσομπολιά φίλε. Είναι μαρτυρίες, που οφείλουμε να τις γνωρίζουμε και που προφανώς δεν τις αναιρούν οι αόριστες θέσεις των στελεχών με τσιτάτα του τύπου: *«Η ταξική πάλη είναι σκληρή».*

Κάτι άλλο ίσως; Έστω και τώρα; Η λέξη αυτοκριτική λέει κάτι ακόμα; Η μήπως έχει ισχύ μόνο για τη βάση;